

DECIZIE

05 aprilie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul - Valeriu Doagă

Judecătorii -

Tamara Chișca-Doneva, Iurie Bejenaru
Ala Cobăneanu, Nicolae Craiu,

examinând recursul declarat de Primarul s. Balasinești Victor Cucereavî și reprezentatul Consiliului local Balasinești, avocatul Igor Țurcanu,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Consiliul local Balasinești, intervenient accesoriu Primăria s. Balasinești împotriva lui Vasile Asimionese cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată,
împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 11 octombrie 2016

c o n s t a t ă :

La data de 07 august 2014, reprezentantul Consiliului local Balasinești raionul Briceni (în continuare Consiliul local Balasinești) Primarul s. Balasinești Victor Cucereavî a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Asimionese Vasile cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a menționat că, la data de 13 februarie 2013 Primăria s. Balasinești a încheiat cu avocatul Igor Țurcanu contractul nr. 07 privind acordarea asistenței juridice în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Vasile Asimionese împotriva Consiliului local Balasinești cu privire la repararea prejudiciului moral.

Menționează că, în baza contractului nominalizat, a fost stabilit onorariul avocatului în mărime de 3400 de lei la încheierea contractului și au prevăzut plata suplimentară a câte 400 de lei pentru fiecare zi de reprezentare a intereselor în fața Judecătoriei Briceni în afară de prima ședință. Astfel, prin ordinul de plată nr. 43 din 25 februarie 2013, Primăria s. Balasinești a transferat în contul avocatului suma de 3400 de lei.

Susțin că, prin hotărârea Judecătoriei Briceni din 20 iunie 2013 s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Vasile Asimionese împotriva Consiliul local Balasinești cu privire la repararea prejudiciului moral.

Afirmă că, la data de 11 decembrie 2013 a încheiat cu avocatul Igor Țurcanu

contractul de acordare a asistenței juridice nr. 39, conform căruia ultimul s-a angajat să apere interesele Consiliului local Balasinești la examinarea în ordine de apel a cauzei civile menționate supra. În baza acestuia, a fost stabilit onorariul avocatului în mărime de 3400 de lei la încheierea contractului și au prevăzut plata suplimentară a câte 500 de lei pentru fiecare zi de reprezentare a intereselor în fata Judecătoriei Briceni în afară de prima ședință. Astfel, prin ordinul de plată nr. 311 din 17 decembrie 2013, Primăria s. Balasinești a transferat în contul avocatului sume de 3400 de lei.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 16 ianuarie 2014, s-a admis apelul declarat de Vasile Asimionese, s-a casat hotărârea Judecătoriei Briceni din 20 iunie 2013 și s-a emis o nouă hotărâre, prin care s-a respins acțiunea. Decizia Curții de Apel Bălți a devenit irevocabilă prin neatacare.

Invocă faptul că, în instanța de fond și de apel nu a fost formulată pretenție privind încasarea cheltuielilor de judecată.

Solicită încasarea din contul lui Vasile Asimionese a sumei de 6800 de lei cu titlu de compensare a cheltuielilor pentru asistență juridică suportate în cadrul procesului civil la cererea de chemare în judecată depusă de Vasile Asimionese împotriva Consiliului local Balasinești cu privire la repararea prejudiciului moral.

La data de 25 martie 2016, reprezentantul lui Vasile Asimionese, avocatul Olesea Gadîrca a depus cerere prin care solicită încasarea din contul Consiliului local Balasinești în beneficiul lui Vasile Asimionese a cheltuielilor de judecată în sumă totală de 7000 de lei, compuse din onorariul avocatului în sumă de 5000 de lei și cheltuielile de transport în sumă de 2000 de lei (f.d. 104 vol. I).

Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Briceni din 25 martie 2016 a fost atrasă în proces în calitate de intervenient accesoriu Primăria s. Balasinești (f.d. 122 vol. I).

Prin hotărârea Judecătoriei Briceni din 25 martie 2016, s-a respins acțiunea; s-a încasat de la Consiliul local Balasinești în beneficiul lui Vasile Asimionese cheltuielile de judecată în sumă de 7000 de lei.

În susținerea poziției sale, prima instanță a reținut că, din suportul probator prezentat de reclamant nu se poate concluziona că plățile efectuate de Consiliul local Balasinești prin ordinele de plată nr. 43 din 25 februarie 2013 și nr. 311 din 17 decembrie 2013 au fost efectuate în baza contractelor de asistență juridică nr. 07 din 13 februarie 2013 și nr. 39 din 11 decembrie 2013.

Succesiv, instanța inferioară a menționat că, avocatul nu a prezentat lista detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și orarul timpului aferent acestora (cu tariful și orarul).

Astfel, având în vedere că, prima instanță a concluzionat netemeinicia acțiunii, în conformitate cu prevederile art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, a considerat necesar de a admite cererea reprezentantului lui Vasile Asimionese cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată din contul Consiliului local Balasinești în beneficiul lui Vasile Asimionese.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 11 octombrie 2016 s-a respins apelul declarat de Consiliul local Balasinești și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Briceni din 25 martie 2016.

La data de 13 ianuarie 2017, Primarul s. Balasinești Victor Cucereavii și reprezentatul Consiliului local Balasinești, avocatul Igor Țurcanu au depus cerere de recurs împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 11 octombrie 2016 solicitând

admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii și încasarea cheltuielilor de judecată suportate.

În motivarea recursului au menționat că, raționamentele instanței de apel sunt eronate fiind apreciate arbitrar probele anexate la materialele pricinii.

Astfel, din decizia contestată se deduce că, Vasile Asimionese a intentat proces civil împotriva Consiliului local Balasinești, în care ultima a avut calitatea de pârât, iar pentru realizarea dreptului la apărare, a încheiat cu avocatul Igor Țurcanu contractele de asistență juridică nr. 7 din 13 februarie 2013 și nr. 39 din 11 decembrie 2013, în care au fost expres prevăzute onorariile avocatului și modul de determinare a onorariului pe parcursul examinării cauzei, în dependență de numărul ședințelor de judecată. Astfel, în baza contractelor de asistență juridică enunțate, a transferat în contul bancar al avocatului onorariul acestuia pentru asistența juridică acordată. Ulterior, atât reprezentantul Consiliului Balasinești, dl Victor Cucereavîi, cât și avocatul Igor Țurcanu au fost admiși în proces și au participat la ședințele de judecată din 08 mai 2013 și 16 ianuarie 2014.

Consideră recurenții că, aprecierile instanței de apel precum că, nu constată instanța de apel efectuarea plății anume pentru contractele menționate nici actele de decontare reciprocă dintre părți din 21 septembrie 2016 și certificatul Primăriei în acest sens din 04 octombrie 2016, atât timp cât actele primare contabile confirmă contrariul. Prin urmare, în lipsa datelor contabile primare din care să rezulte neîndoielnic suportarea reală a cheltuielilor de asistenta juridică și a raportului detaliat a acțiunilor întreprinse de avocat cu tariful și orarul acestora, instanța de fond justificat a respins acțiunea civilă ca neîntemeiată, reprezintă o apreciere arbitrară a probelor. Or, prin actul nr. 123 din 04 octombrie 2016 de verificare a decontărilor dintre Primăria s. Balasinești și Cabinetul Avocatului „Igor Țurcanu”, actul nr. 124 din 04 octombrie 2016 de verificare a decontărilor dintre Primăria s. Balasinești și Cabinetul Avocatului „Igor Țurcanu” și actul nr. 125 din 04 octombrie 2016 de verificare a decontărilor dintre Primăria s. Balasinești și Cabinetul Avocatului „Igor Țurcanu” se confirmă corelația contractelor în cauză cu transferurile bancare respective.

Mai mult decât atât, invocă faptul că, orice transfer bancar efectuat de Primărie pentru prestarea de servicii nu putea fi efectuat fără temei juridic și fără a fi autorizat de Trezorerie.

Suplimentar atrage atenția asupra faptului că, în speța principală, onorariul avocatului a fost stabilit sub formă de onorariu fix (forfetar) și nu în dependență de timpul serviciilor prestate, iar prin respingerea acțiunii din motiv că, nu a fost prezentată lista detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de către avocat și timpul aferent acestora (cu tariful și orarul), instanțele inferioare contrar Legii cu privire la avocatură au admis ingerință în relațiile avocat-client, în modul de achitare a onorariilor.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de Primarul local Balasinești Victor Cucereavîi și reprezentantul Consiliului local Balasinești, avocatul Igor Țurcanu urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de apel pentru următoarele.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Conform prevederilor art. 432 din Codul de procedură civilă,

(1) Părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decît cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin.(3) se iau în considerare de către instanță din oficiu și în toate cazurile.

Instanța de recurs menționează că, art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de a-și argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent și unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare și dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în fața eventualului arbitrar judiciar, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

Instanța de recurs consemnează că, Codul de procedură civilă consacră principiul general după care orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Aceasta dispoziție este edictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului sunt datorii să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

Instanța de recurs evidențiază că, efectul devolutiv al apelului presupune două limite raționale: *tantum devolutum quantum appellatum*, adică instanța de apel rejudecă în fapt și în drept, ceea ce apelantul a înțeles să atace din hotărârea primei instanțe, fiind o consecință a principiului disponibilității care guvernează procesul civil și *tantum devolutum quantum iudicatum*, unde instanța de apel, efectuează o nouă examinare în fond, dar și exercită controlul judiciar complet, în fapt și în drept, asupra ceea ce a hotărât prima instanță și din acest motiv instanța de apel, nu poate fi pusă în situația de a soluționa cereri care nu au fost formulate în fața primei instanțe, adică cereri absolut noi prin care să se invoce pretenții noi.

Verificând legalitatea deciziei Curții de Apel Bălți din 11 octombrie 2016, Colegiul constată că actul judecătorec menționat a fost emis cu încălcarea normelor de drept procedural.

Din materialele cauzei rezultă că, la data de 07 august 2014, Primarul satului Balasinești, Victor Cucereavîi a depus cerere de chemare în judecată în numele Consiliului local Balasinești împotriva lui Vasile Asimionese cu privire la compensarea cheltuielilor de asistență juridică (f.d. 1-2 vol. I).

La caz, se reține că, în conformitate cu regulile generale, persoana juridică dobândește drepturi civile și își asumă obligații civile prin lege, prin alte acte normative sau prin actele lor de constituire. Deci, pentru a fi stabilit dacă o persoană concretă este în drept să semneze cererea de chemare în judecată din numele persoanei juridice, urmează să se constate dacă prima este împuternicită în condițiile legii, ținând cont de faptul că procesele persoanelor juridice se susțin în instanță de judecată de către organele lor de administrare, care acționează în limitele împuternicirilor atribuite prin lege, prin alte acte normative sau prin actele lor de constituire, precum și de către alți angajați împuterniciți ai persoanei juridice, de către avocați sau avocați stagiați.

În conformitate cu prevederile art. 80 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă prescrie că, împuternicirile reprezentantului persoanei juridice trebuie să fie formulate într-o procură, eliberată și legalizată în modul stabilit de lege. Procurile eliberate în numele persoanei juridice conform actelor de constituire se semnează de către administrator sau de către altă persoană împuternicită.

În acest sens, se reține că, la data de 16 iulie 2014, Consiliul local Balasinești a adoptat Decizia nr. 5/5(i), prin care s-a decis împuternicirea Primarului satului Balasinești, Victor Cucereavîi pentru a exercita dreptul de a semna și de a depune în instanța de judecată cererea privind încasarea cheltuielilor pentru asistență juridică în cadrul procesului civil intentat la cererea de chemare în judecată a lui Vasile Asimionese împotriva Consiliului local Balasinești cu privire la repararea prejudiciului moral. De asemenea, s-a decis formularea împuternicirilor reprezentatului într-o

procură eliberată și legalizată în modul stabilit de lege, semnată de președintele ședinței din 16 iulie 2014 (f.d. 12 vol. I).

Astfel, prin procura eliberată de Consiliul local Balasinești, a fost împuternicit Primarul satului Balasinești, Victor Cucereavîi de a exercita în numele reprezentatului toate actele procedurale, de a semna cererea de chemare în judecată privind încasarea cheltuielilor suportate în cadrul procesului civil la cererea de chemare în judecată a lui Vasile Asimionese împotriva Consiliului local Balasinești cu privire la repararea prejudiciului moral, și de a o depune în instanța de judecată, de a strămuta pricina la o judecată arbitrală, de a renunța total sau parțial la pretențiile din acțiune, de a majora sau reduce cuantumul acestor pretenții, de a modifica temeiul sau obiectul acțiunii, de a o recunoaște, de a încheia tranzacții, de a intenta acțiune reconvențională, de a transmite împuterniciri unei alte persoane, de a ataca hotărârea judecătorească, de a-i schimba modul de executare, de a amâna sau eșalona executarea ei, de a prezenta un titlu executoriu spre urmărire, de a primi bunuri sau bani în temeiul hotărârii judecătorești. Mandatul va fi exercitat fără limitare, imprecizie sau imperfecțiune. Reprezentantul va semna oriunde va fi necesar, semnătura lui fiind opozabilă în limitele mandatului (f.d. 13 vol. I).

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție opinează că, în speță, un factor primordial îl constituie faptul că, în procură nu este indicată data întocmirii acesteia, menționându-se doar faptul că „procura este valabilă până la pronunțarea hotărârii definitive și irevocabile pe cauza civilă” (f.d. 13 vol. I).

Succesiv, coroborând prevederile art. 252 cu prevederile art. 254 alin. (1) din Codul civil, instanța de recurs deduce că legiuitorul a definit procura ca înscrisul întocmit pentru atestarea împuternicirilor conferite de reprezentat unui sau mai multor reprezentanți prin care se delega dreptul de a încheia acte juridice în numele și pe contul primului, care se eliberează pe un termen de cel mult 3 ani, iar dacă termenul nu este indicat în procură, ea este valabilă timp de un an de la data întocmirii.

Astfel, ținând cont de faptul că, termenul de valabilitate a procurii nu poate depăși termenul trei ani, iar în cazul în care în procură nu este indicat expres termenul de valabilitate a acesteia, procura este valabilă timp de un an de la data întocmirii, se impune concluzia că, pentru stabilirea momentului de când începe să curgă termenul de valabilitate a procurii este necesar de a indica data întocmirii acesteia. Legiuitorul a prescris acest element ca fiind unul obligatoriu, sub sancțiunea nulității.

Aderent concluziei expuse supra, prin prisma prevederilor art. 254 din Codul civil, nu poate fi acceptată formularea „procura este valabilă până la pronunțarea hotărârii definitive și irevocabile pe cauza civilă”, or, legiuitorul a stabilit expres, prin dispoziție specială care concretizează aplicarea acestei instituții că, procura în care nu este indicat termenul de valabilitate, este valabilă timp de un an de la data întocmirii.

În această ordine de idei, derogând de la prevederile alin. (2) al art. 254 din Codul civil și acceptând faptul că procura enunțată a fost întocmită la data de 16 iulie 2014 – ziua adoptării Deciziei Consiliului local Balasinești nr. 5/5(i), și având în vedere că în textul procurii nu este indicat termenul de valabilitate al acesteia, Colegiul ajunge la concluzia că, ea urmează a fi considerată valabilă timp de un an de la data întocmirii, adică de la 16 iulie 2014.

În corolar, este criticabilă decizia instanțelor inferioare, care în condițiile existenței unor dubii referitoare la împuternicirile reprezentantului Consiliul local Balasinești în persoana Primarului local Balasinești, nu a utilizat mecanismele juridice necesare cu care este investită întru verificarea datei eliberării procurii și termenul de valabilitate a acestuia.

Cu titlu secundar, ținând cont de faptul că, prin mandatul avocațial seria MA nr.0567081 din 02 decembrie 2014 avocatul Igor Țurcan a fost împuternicit să acorde asistență juridică în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Consiliului local Balasinești împotriva lui Vasile Asimionese, instanța de recurs remarcă și faptul că, instanțele inferioare au omis să verifice valabilitatea acestui mandat și să se expună asupra corectitudinii îndeplinirii acestuia, or, potrivit prevederilor pct. 6 din Hotărârea Guvernului nr. 158 din 28 februarie 2013 cu privire la aprobarea formularului și modului de utilizare a mandatului avocatului și al avocatului stagiar, formularul mandatului avocatului conține pe partea verso următoarele elemente obligatorii: 1) pe recto se înserează: a) numărul și seria; b) denumirea biroului asociat de avocați; c) denumirea cabinetului avocatului; d) datele de contact; e) denumirea „MANDAT”; f) numele și prenumele avocatului; g) numărul licenței și data eliberării; h) numărul contractului de asistență juridică și data semnării; i) numărul deciziei coordonatorului Oficiului Teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat și data semnării; j) semnătura avocatului, certificată prin ștampilă; 2) pe verso se înserează: a) împuternicirile avocatului; a¹) numele și prenumele clientului; b) semnătura clientului sau, după caz, a avocatului.

La caz, urmează a fi evidențiat faptul că, pe versoul mandatului avocațial a fost aplicată ștampila umedă a Primăriei satului Balasinești, fără a se indica numele clientului reprezentatului, or, în speță Primarul s. Balasinești are dublă calitate procesuală: de reprezentant al reclamantului Consiliului local Balasinești și de intervenient accesoriu. Astfel, din mandatul avocațial menționat este incert în interesele cui acționează avocatul Igor Țurcanu. Deci, în cazul în care, avocatul apără interesele reclamantului Consiliului local Balasinești, acest fapt urma a fi menționat expres în mandat, sub sancțiunea nulității.

În cumulul circumstanțelor constatate și expuse supra, Colegiul conchide că, la primirea cererii de apel, instanța inferioară a omis să verifice, prin prisma art. 80 din Codul de procedură civilă, art. 81 din Codul de procedură civilă și art. 254 din Codul civil, valabilitatea împuternicirilor persoanelor care au exercitat dreptul căii de atac, prin ce s-a comis o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din considerentele menționate și având în vedere că, eroarea comisă de instanțele inferioare nu poate fi înlăturată în instanța de recurs, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia admiterii recursului declarat de Primarul s. Balasinești Victor Cucereavîi și avocatul Igor Țurcanu, casării deciziei Curții de Apel Bălți din 11 octombrie 2016, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând pricina să emită o hotărâre legală și întemeiată cu respectarea normelor de drept procedural.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă,

completul Colegiului civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Primarul s. Balasinești Victor Cucereavii și reprezentatul Consiliului local Balasinești, avocatul Igor Țurcanu

Se casează decizia Curții de Apel Bălți din 11 octombrie 2016 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Consiliul local Balasinești, intervenient accesoriu Primăria s. Balasinești împotriva lui Vasile Asimionese cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Iurie Bejenaru

Ala Cobăneanu

Nicolae Craiu